

HÜSEYİN HATEMİ / BURCU KALKAN OĞUZTÜRK

AİLE HUKUKU

onikilevha
TANIMLI YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

6. BASI'NIN SUNUŞU.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VII

Birinci Bölüm AİLE HUKUKU

§1. GİRİŞ.....	1
I. Aile Kavramı	1
II. Aile Hukuku Kavramı	2
III. Türk Aile Hukuku'nun Gelişim Sürecine Kısa Bir Bakış.....	3
IV. Aile Hukuku Kaynakçasına Genel Bakış	6
V. Aile Hukuku'na Hakim Temel İlkeler:	7
§2. NİŞANLANMA.....	8
I. “Nişanlanma”nın Hukukî Niteliği.....	8
1. Kavram ve Terim.....	8
II. Nişanlanma Sözleşmesinin Geçerlik Şartları	10
1. “Nişanlanma”nın Yokluğu:.....	10
2. Nişanlanmanın Geçerlik Şartları ve Hükümsüzlüğü	12
a. Ehliyet şartı ve ehliyetsizliğin sonucu.....	12
b. Şekil şartı.....	14
c. Geniş anlamda konuya ilişkin şartlar.....	15

d. İrade bozukluğu bulunmaması şartı.....	17
III. Nişanlanma Sözleşmesinin Hükümleri	18
1. Sadakat Yükümü	18
2. Cayma Tazminatı veya Cezaî Şart Kararlaştırılmasının Sonuçları	18
3. Nişanlanma Sözleşmesinin Yan Sonuçları.....	21
IV. Nişanlanma Sözleşmesinin Meydana Getirdiği Nişanlılık Durumunun Sona Ermesi.....	21
V. Nişanlılık Durumunun Sona Ermesi Dolayısı ile Söz Konusu Olabilecek Talepler:.....	23
1. Hediyelerin Geri İstenmesi:.....	23
2. Giderim Talebi:	25
a. Maddî tazminat (TMK. 120).....	25
b. Manevî tazminat (TMK. 121)	26
§3. EVLENME SÖZLEŞMESİ VE KURUCU UNSURLARI	30
I. Evlenme Sözleşmesi Hakkında Genel Açıklama.....	30
II. Evlenme (Nikâh) Sözleşmesinin Kurucu Unsurları	33
1. Genel Açıklama	33
2. İrade Açıklamalarının Yokluğu	33
a. İrade beyanlarından birisi veya her ikisinin hiç bulunmaması,	33
b. Hiç değilse bir irade açıklamasının var, ne var ki olumsuz yönde olması,.....	33
c. Temsilci veya aracı vasıtası ile irade açıklanması:	33
3. Müstakbel Eşler Arasında Cins Farkının Bulunmayışı	34
4. Evlenme Konusundaki İrade Beyanlarının, Evlendirme Memuru Sifatını Haiz Bir Kimse Önünde Yapılmaması.....	36
III. “Yokevlilik”lere “Evli Gibi Birlikte Yaşama” (Fiili Evlilik) Olarak Bazı Sonuçlar Bağlanabilir mi?	42
§4. EVLENME EHLİYETİ VE EVLENME ENGELLERİ	43
I. Evlenme Ehliyeti.....	43
1. Hak ehliyeti.....	43

2. Fiil ehliyeti.....	46
II. Evlenme Engelleri	48
1. Genel Açıklama	48
2. Kesin Evlenme Engelleri	50
a. Evlenme Engeli Olarak: Mevcut Evlilik (TMK. 130)	50
b. Evlenme Engeli Olarak: Yasak Tür ve Dereceden Hısımlık	53
3. Kesin Olmayan Evlenme Engelleri	59
a. Kadın İçin Bekleme Süresi.....	59
b. Evlenme İşlemi Açısından Sakıncalı Görülen Akıl Hastalığı Dışındaki Hastalıklar	61
c. Evlenmenin Kurucu Olmayan Usûl ve Şekil Şartlarının Yerine Getirilmemesi.....	61
§5. EVLENME BAŞVURUSU, EVLENME İZİN BELGESİ, EVLENME TÖRENİ	61
I. Genel Açıklama	61
II. Evlenme Başvurusu ve Evlenme İzin Belgesi Alınması	62
1. Başvuru ve Eklenecek Belgeler	62
2. Başvurunun Reddi.....	62
3. Redde İtiraz	63
4. İzin Belgesi.....	63
5. “Evlenmenin Önlenmesi” Davası Açılabilir mi?.....	64
III. Evlenme Töreni	64
IV. Dinî Tören	65
§6. EVLENMENİN GEÇERSİZLİĞİ	66
I. Genel Açıklama	66
II. Mutlak Butlan Yaptırımını	67
1. Mutlak butlan sebepleri.....	67
2. Mutlak butlan yaptırımının özellikleri.....	68
3. Mutlak butlan kararının sonuçları.....	68
4. Mutlak Butlan Yaptırımının Zayıflaması ve Ortadan Kalkması	70

a.	Butlan davasının, sona ermiş bir evlilik için ikame edilmesi (TMK. 147/1):	70
b.	Ayırdetme gücünün sürekli bir sebeple yokluğu durumunda, sonradan kazanılması:	71
c.	Evlenmeye engel akıl hastalığının sonradan iyileşmesi:	72
d.	Mutlak butlan davası açma hakkının ortadan kalkması (TMK. 147/3)	73
III.	Nisbî Butlan Sebepleri ve Nisbî Butlan Yaptırımının Özellikleri ...	74
1.	Nisbî Butlan Sebepleri	74
a.	Genel açıklama	74
b.	Geçici olarak –evlenme akdi sırasında– ayırdetme gücü yoksunluğu (TMK. 148):.....	74
c.	Yasal temsilcinin izninin bulunmayışı (TMK. 153)	75
d.	İrade bozukluğu (yanılma, aldatma, korkutma) halleri:	75
aa.	Yanılma (TMK. 149)	76
bb.	Aldatma (Hile) (TMK. 150).....	78
aaa.	Namus ve onur (=haysiyet) hilesi	78
bbb.	Davacının veya altsoyunun sağlığı için ağır tehlike oluşturan bir hastalık gizlenmiştir	78
cc.	Korkutma (ikrah, tehdit) (TMK. 151)	79
2.	Nisbî Butlan Yaptırımının Özellikleri	79
§7.	EVLİLİK BİRLİĞİNİN HÜKÜMLERİ	82
I.	Genel açıklama	82
II.	Konutun Seçimi ve Aile Konutu Üzerindeki İşlemler	83
III.	Kadının Soyadı.....	86
IV.	Evlilik Birliğinin Temsili.....	87
V.	Eşlerin Meslek ve İş (TMK. 192).....	91
VI.	Eşlerin Hukukî İşlemleri (TMK. 193).....	92
VII.	Evlilik Birliğinin Kurulmasının Doğurduğu Genel Sonuçlar.....	93
§8.	EVLİLİK BİRLİĞİNİ KORUMA TEDBİRLERİ	93
I.	Genel Açıklama	93
II.	Özel Koruma Önlemleri (Tedbirleri)	94

1. Eşler Birlikte Yaşarken “Ailenin Geçimi” İçin Katkı Belirlenmesi.....	94
2. Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi (TMK. 197).....	95
3. Borçlulara Ait Önlemler (TMK. 198).....	95
4. Tasarruf (Harcama) Yetkisinin Sınırlanması (TMK. 199200).....	95
III. Önlemler Konusunda Yetkili (Aile) Mahkemesi	97
IV. Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.....	97
V. Önceki MK’da Yer Alıp da TMK’da Yer Verilmeyen Tedbirler	98
1. Cebri İcra Yasağı.....	98
2. Kadın Eşin kocası Yararına Borç Altına Girmesinin Hakim Onayına Bağlı Kılınması Önlemi (Önceki MK. 169/son)	99
§9. EŞLER ARASINDAKİ MAL REJİMİ.....	99
I. Genel Açıklama	99
II. Seçimlik Mal Rejimleri.....	102
1. Genel Açıklama	102
2. Mal Rejimi Sözleşmesi:	102
a. Genel olarak	102
b. Sözleşme ehliyeti (m. 204)	102
c. Sözleşme şekli (TMK. 205).....	104
3. Seçimlik Mal Rejimi Türleri	104
a. Mal ayrılığı (TMK. 242).....	104
b. Paylaşmalı mal ayrılığı (TMK. 244256)	104
c. Mal ortaklığı (TMK. 256281)	104
III. Yasal Mal Rejimi: Edinilmiş Mallara Katılma (TMK. 218244) ..	105
1. Edinilmiş Mal ve Kişisel Mal Ayırımı (TMK. 219222)	105
2. Mal Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiye.....	106
a. Sona erme türleri.....	106
b. Tasfiye (m. 226241).....	106
c. Edinilmiş Mallara Katılma Alacağının Belirlenmesi.....	107

d. Üçüncü kişilere karşı dava (TMK. 241)	108
IV. Edinilmiş mallara katılma rejiminde tasfiye, katılma alacağı ve katkı payının belirlenmesi:	109
§10. EVLİLİĞİN SONA ERMESİ VE ÖZELLİKLE BOŞANMA ..	113
I. Genel Açıklama	113
II. Boşanma Sebeplerine Genel Bakış	114
1. Genel Açıklama	114
2. “Özel ve Genel Boşanma Sebebi” Ayırımı.....	116
3. Mutlak-Nisbî Boşanma Sebebi Ayırımı.....	117
III. Boşanma Sebeplerinin Gerçekleşme Şartları.....	118
1. Zina (TMK. 161).....	118
2. Hayata Kasd, Pek Kötü veya Onur Kırıcı Davranış (MK. 162).....	118
3. Suç İşleme ve Haysiyetsiz Hayat Sürme (TMK. 163)	119
4. Terk (TMK. 164)	119
5. Akıl Hastalığı (TMK. 165).....	120
6. Boşanma Davasının Reddinden Sonra Ortak Hayatın Kurulamaması (TMK. 166/son).....	121
7. Genel Boşanma Sebebi (Evlilik Birliğinin Sarsılması) (TMK. 166/1, 2).....	122
8. Anlaşmalı Boşanma (TMK. 166/3)	124
IV. Özel ve Genel Boşanma Sebepleri İlişkisi.....	125
V. Boşanma Davasında Usul Kuralları	126
1. Görev ve Yetki.....	126
2. Yargılama Usulü Kuralları	126
3. Boşanma Davasında Alınacak Tedbirler (TMK. 169= Geçici Önlemler)	127
VI. “Ayrılık” Kurumu.....	128
VII. Boşanmanın Sonuçları	129
VIII. Boşanmanın “Yan Sonuçları” Arasında: Bir Eşin Diğer Eşe İleri Sürebileceği Talepler	133
1. Genel açıklama	133

2. Eşler arasında fer'î sonuç sözleşmesi yoksa, hakimin hükme bağlayacağı nafaka ve tazminat talepleri:	134
a. Yoksulluk nafakası (TMK. 175).....	134
b. Maddî tazminat (TMK. 174/1)	134
c. Manevî tazminat (TMK. 174/2)	135
3. Maddî Tazminat ve Nafakanın Ödeme Biçimi.....	136
4. İradın Hakkaniyet Gereği Arttırılması veya Azaltılması (TMK. 176/4)	137
5. İradın Miktarının Gelecek Yıllar İçin Belirlenebilmesi.....	137
IX. Evlilik Birliğinin Üçüncü Kişi Tarafından İhlali	137

İkinci Bölüm SOYBAĞI HUKUKU

§11. KAVRAM VE SOYBAĞI TÜRLERİ.....	139
I. Kavram ve Terim.....	139
II. Soybağının Türleri	139
1. Genel Açıklama	139
2. Ana ile Soybağı.....	140
3. “Yumurta veren” kadın ile “doğuran kadın” aynı kadın olmadığı takdirde, hangisi ana sayılacaktır?.....	141
4. Evlilik içinde doğan veya ana rahmine düşen çocuğun soybağının, “kocanın babalığı karinesi” ile babaya bağlanması.....	143
a. Evlilik içinde doğan çocuk.....	143
b. Evlilik içinde ana rahmine düşen çocuk.....	144
5. Kocanın babalığı karinelerinin çakışması (MK.290).....	145
6. Babası hukuken belli olmayan çocuk:.....	146
7. Evlât edinme:	146
III. Soybağının Hükümleri.....	147

1. Çocuğun Soyadı.....	147
2. Velayet bir tarafta ise diğer tarafın kişisel ilişki talebi.....	147
3. Çocuğun giderleri.....	147
4. Mirasçılık sıfatı. (Ana babayla çocuk arasında).....	148
§12. SOYBAĞININ REDDİ	148
I. Soybağının Reddi Davası.....	148
1. Davanın niteliği:	148
2. Davacılar	148
a. Diğer ilgililerin dava açma haklarının söz konusu olabilmesi için aranan kanunî şart:.....	148
b. Diğer ilgililerden; kocanın bazı hısımları:	149
c. Baba olduğunu iddia eden kişi (TMK. 291/1)	150
3. Soybağının reddi davasının davalıları	152
4. Soybağının reddi davasının hak düşürücü süreleri	153
5. Kocanın ananın başka bir erkekten gebe kalmasına veya bu gebeliğin başka bir erkekten sperm alınarak sağlanmasına muvafakati; sonradan soybağının reddi davası açma hakkını ortadan kaldırır mı?	154
II. Soybağının Reddi Davasında İsbat (Kanıtlama).....	155
1. Çocuk evlenmeden önce veya ayrı yaşama sırasında ana rahmine düşmüş ise:.....	155
2. Kritik dönemin, hâkim iznine veya hükmüne dayanarak “ayrı yaşama” dönemine isabet etmesi.	155
3. “Kolaylaştırılmış red” şartlarının olmadığı, evlilik içinde ve ayrılık kararına rastlamayan bir sırada ana rahmine düşmüş çocuk:	156
4. MK 284 gereğince, soybağına ilişkin davalarda HUMK (HMK) uygulanır. Aşağıdaki kurallar da saklıdır.	156
§13. BABAYA SOYBAĞININ SONRADAN EVLENMEYLE KURULMASI.....	158
I. Genel Açıklama	158
II. Sonradan Evlenme Yoluyla Soybağı Kurulmasına itiraz Davası...	159

1. İtiraz davasının niteliği:	159
2. Davacılar:	159
3. Davalılar	161
4. Davacıların isbat yükü	161
5. Hak düşürücü süreler	162
§14. BABAYA SOYBAĞININ EVLİLİK DIŞINDA DOĞAN ÇOCUĞU “TANIMA” YLA KURULMASI.....	162
I. Genel Açıklama Tanımanın Hukukî Niteliği	162
II. Tanımanın iptali Davası	166
1. Davacılar:	166
§15. EVLİLİK DIŞINDA DOĞAN ÇOCUĞUN BABALIK HÜKMÜYLE BABAYA BAĞLANMASI	168
I. Genel Açıklama	168
II. Babalık Davasının Niteliği ve Özellikleri	170
1. Davanın niteliği:	170
2. Davacılar:	170
3. Davalılar:	170
4. Hak düşürücü süreler:	171
5. Babalık davasında isbat:	171
III. Babalık Hükümünün Sonuçları	172
1. Çocuk lehine:	172
2. Ana lehine:	172
§16. EVLÂT EDİNMEYEN DOĞAN SOYBAĞI İLİŞKİSİ	173
I. Genel Açıklama	173
II. Evlât Edinmenin Hukukî Niteliği	174
III. Bu Sözleşmenin Ahlâka Aykırı Tertiplere Araç Kılınmaması Gereği	175
IV. Evlât edinen ve edinilende aranan şartlar	176
1. Evlât edinende aranan şartlar:	176
2. Evlât edinilende aranan şartlar	177
3. Hakimin Olumlu Kararı	178

V. Evlatlık İlişkinin Kaldırılması:.....	179
VI. Evlâtlık İlişkinin Hükümleri.....	179
§17. VELAYET	180
I. Genel Açıklama	180
II. VELAYET HAKKININ KULLANILMASI	185
1. ANA VE BABANIN EVLİ OLDUĞU HALLER.....	186
2. ANA VE BABANIN EVLİ OLMAMASI	189
III. VELAYET HAKKININ KAPSAMI	189
IV. ÇOCUĞUN KİŞİ VARLIĞININ ANA VE BABASINA KARŞI KORUNMASI	197
V. VELAYET HAKKININ SONA ERMESİ	198
§18. AİLE TOPLULUĞU	200
I. NAFKA YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE EV DÜZENİ.....	200
1. YARDIM NAFKASI	200
2. EV DÜZENİ.....	205
§19. AİLE MALLARI	206
1. AİLE VAKFI	206
2. AİLE MALLARI ORTAKLIĞI	207
3. AİLE YURDU	209
§20. VESAYET	212
I. KISITLAMA SEBEPLERİ.....	213
1. Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı (TMK m. 405).....	213
2. Savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim (TMK m. 406)	213
3. Özgürlüğü bağlayıcı ceza (TMK m. 407)	214
4. İstek üzerine (TMK m. 408)	214
§21. KAYYIMLIK	219
§22. YASAL DANIŞMANLIK	220